

HELSENKI p r o c e s s

Helsinki-prosessi **Helsinki-ryhmä**

JULISTUS

Globalisaatio muuttaa ja muotoilee maailmaa ennennäkemättömin ja arvaamattomin tavoin. Käsitykset globalisaation eduista ja haitoista vaihtelevat huomattavasti. Mitä tahansa globalisaatiosta ajattelemmekin, tunnustamme yhteistyön merkityksen vastatessamme globalisaation demokratialle, kehitykselle ja hallinnolle asettamiin haasteisiin.

Maailmassa esiintyy nykyisin monia kriisejä, joista jotkut ovat aivan uusia ja saattavat vaarantaa ihmiskunnan eloonjäämisen. Tällaisia uhkia ovat esimerkiksi vakavat ympäristöongelmat, turvattomuuden ja köyhyyden jatkuminen, sosiaalinen vastakkainasettelu sekä terrorismi. Ihmisten ja valtioiden täytyy ryhtyä pikaisesti toimiin hahmottaakseen globalisaation ulottuvuuden ja prosessit sekä tehdä kestävämmän paikan elää.

Helsinki-prosessi vaatii innovatiivista lähestymistapaa globaaliin ongelmanratkaisuun, joka kyseenalaistaa perinteisen ajattelutavan, pyrkii saamaan aikaan uusia yhteistyömuotoja sekä vaikuttamaan hallitusten poliittiseen tahtoon kauankantoisten ja perinpohjaisten muutosten saavuttamiseksi.

Suomen ja Tansanian hallitusten kokoon kutsuma Helsinki-ryhmä on tavannut useaan otteeseen kahden vuoden aikana. Kirjava ryhmämme on koottu hallitusten, kuntien, kansainvälisten järjestöjen, kansalaisyhteiskunnan, uskonnollisten ryhmien, liike-elämän, ammattiliittojen, yliopistojen ja julkishallinnon tutkimuslaitosten edustajista; edustamme niin pohjoista kuin etelääkin.

Inspiraatiomme olemme saaneet 1970-luvulla vaikuttaneesta ensimmäisestä Helsinki-prosessista, joka nosti ihmisoikeudet ja turvallisuuden poliittisen keskustelun keskiöön, auttoi kaventamaan idän ja lännen välistä juopaa sekä vaikuttamaan kylmän sodan päättymiseen.

2000-luvun Helsinki-prosessi voi auttaa lähentämään ihmisiä ja luomaan demokraattisemman maailman edistämällä tasa-arvoisuutta, ihmisten turvallisuutta,

ihmisoikeuksien kunnioittamista sekä ympäristön suojelua. Kunnianhimoisena tavoitteenamme on tarjoamiemme puitteiden ja poliittisen prosessin avulla saavuttaa uusi kansainvälinen yksimielisyys, joka syventää ymmärrystä sekä muuttaa tapoja, joilla ihmiskunta ja luonto muokkaavat globalisaatiota ja joilla globalisaatio muokkaa niitä.

Jakamamme arvot, joita toivomme sovellettavan paikallisella, kansallisella, alueellisella ja kansainvälisillä tasoilla, heijastelevat ihmisoikeussopimuksiin ja sitoumuksiin kirjattuja arvoja. Kyseisiin arvoihin kuuluvat: demokraattinen hallinto, vastuu ja vastuullisuus, yksilön arvo, säällinen työ, väkivallattomuus ja ympäristön kestävyys.

Olemme tarkastelleet muiden toimikuntien töitä ja pohtineet, mitä meidän ryhmämme voisi kahden suopean hallituksen tuella tehdä aikamme suurimpien poliittiseen turvallisuuteen liittyvien, yhteiskunnallisten, taloudellisten, rahoitusta koskevien sekä ympäristöön liittyvien ongelmien ratkaisemiseksi.

Edessämme olevat valinnat ovat selvät. Toimettomuus aiheuttaisi valtavia kustannuksia ympäristövahinkojen, sosiaalisen kuohunnan ja taloudellisen epäjärjestyksen muodossa. Vaikka vähittäinen tai lisääntyvä toiminta voikin auttaa vastaamaan joihinkin kaikkein vakavimmista uhista, se ei selvästikään riitä, ellei toiminta perustu selkeään haasteiden analyysiin ja voimakkaaseen sitoumukseen suuremman oikeudenmukaisuuden ja kestävyuden saavuttamiseksi. Ymmärrämme, ettei muutosta voi saada aikaan ilman paikallisen, kansallisen ja kansainvälisen tason vastuullista johtajuutta yhdistettynä kansalaisten osallistumiseen kaikilla tasoilla. Korostamme erityisesti syrjäytyneiden ja syrjättyjen osallistumisoikeutta.

Tuemme varauksetta vuosituhattavoitteiden saavuttamista sekä niiden täytäntöönpanoa vuoteen 2015 mennessä. Meidän täytyy kuitenkin katsoa määrääjän yli kohti vuotta 2050. Lisäksi meidän täytyy irtautua perinteisesti hyväksytystä kehitysohjelmasta ja siirtyä käsittelemään laajempaa joukkoa asioita, jotka kannustavat ihmisiä analysoimaan, kiinnostumaan sekä toimimaan. Siksi pyrimme kehittämään yhteistoimintaa, jotta eritaustaiset toimijat voivat vähitellen saavuttaa yhteiset päämäärät.

Samantapaisten asioiden parissa työskentelevät yksittäiset henkilöt, ryhmät, järjestöt ja hallitukset tekevät parhaillaan paljon hyvää työtä. Liian usein toiminta on kuitenkin koordinoimatonta, vailla riittävää neuvontaa ja yhteistyötä. Tavoittemme on luoda puitteet, jotka tarjoavat puuttuvat perusedellytykset, ja siten parantaa muussa tapauksessa erilliseksi jääviä ponnisteluja.

2000-luvun Helsinki-prosessin lisäarvo on sellaisten puitteiden luominen, jotka auttavat takaamaan rauhallisemman, oikeudenmukaisemman ja vakaamman kansainvälisen yhteisön. Tunnustamme kuitenkin, että vaikka kaikki toimijat moninkertaistaisivat kollektiiviset ponnistuksensa ongelmien ratkaisemiseksi, ne eivät silti riittäisi demokratiassa, johdonmukaisuudessa ja sääntöjen noudattamisessa olevien perustavanlaatuisien vajeiden poistamiseksi: ihmiset eivät osallistu riittävästi heidän elämäänsä koskevien päätösten tekoon; menettelytavat eriävät tai ovat

ristiriidassa keskenään, ja jotkut toimijat kieltäytyvät pitämästä lupauksiaan tai kunnioittamasta lakia.

Helsinki-prosessi pyrkii laajasti kokoamaan, kannustamaan ja linkittämään olemassa olevia ehdotuksia ja toimijoita. Toivomme, että työmme seuranta luo toiminnalliset puitteet sekä julkisen tilan, jossa eri sidosryhmät voivat työskennellä yhdessä tasa-arvoisemman ja kestävämmän tulevaisuuden puolesta. Näiden puitteiden avulla haluamme tukea uusia ryhmittymiä ja mekanismeja arvioimaan globaaleja muutostavoitteita, edistäviä ideoita, innovaatioita ja ehdotuksia, seuraamaan niiden edistymistä sekä auttamaan niiden täytäntöönpanoon tarvittavan poliittisen tahdon ja voimavarojen löytämisessä.

2000-luvun Helsinki-prosessi pyrkii vahvistamaan sitoumusta vuosituhatjulistukseen laajentaen samalla sen toimintaohjelmaa. Helsinki-prosessi haluaa kannustaa vastaaviin hankkeisiin alueellisella, kansallisella, kunnallisella ja paikallisella tasolla. Näin voimme myös valjastaa koetellun kansalaiskunnan edustuksellisen ja lainmukaisen hallinnon käyttöön.

Lisäksi Helsinki-prosessi käsittelee planeettaamme ja sen asukkaita koettelevia suurimpia uhkia, jotka vaativat uudenlaista globaalia tiedostamista ja ratkaisujattelua. Samanhenkiset hallitukset, jotka haluavat lähteä Helsinki-prosessin avaamalle tielle, voivat toimia vetureina ja yhteistyössä muiden sidosryhmien kanssa kannustaa poliittiseen tahtoon, jota tarvitaan näiden globaalien huolenaiheiden ratkaisemisessa. Kaavailemme erilaisia verkostoja, jotka sallivat hallituksille ja muille toimijoille vapauden keskittyä yhteen, useampaan tai kaikkiin tunnistetuista ongelmakysymyksistä.

Ehdotamme pyöreän pöydän keskustelutarjua, jossa käsitellään meidän ja monien muiden tunnistamia globaaleja ongelmakysymyksiä ja haasteita. Näihin avoimiin pyöreän pöydän keskusteluihin voisivat osallistua kaikki kiinnostuneet ja oleelliset osapuolet, kuten hallitukset, mukaan lukien kansallisten, alueellisten ja paikallisten hallintojen vaalein valitut edustajat, kansainväliset ja kansalaisyhteiskuntaa edustavat järjestöt ja liikkeet, liike-elämä, uskonnolliset järjestöt ja ammattiliitot, hallitusten väliset järjestöt, muiden globaaleja ongelmia käsittelevien toimikuntien edustajat, yliopistot, lehdistö, tutkimuslaitokset ja aivoriihet.

Osallistujat määrittelevät itse pyöreän pöydän keskustelujen tarkat valtuudet ja työskentelytavat. Pyöreän pöydän keskustelut eivät voi korvata demokraattisen hallinnon lakisääteisiä instituutioita, mutta ne voivat aidosti vaikuttaa ja luoda lisäarvoa muihin prosesseihin, jotka ovat muodollisesti vastuussa globaalien uudistusten täytäntöönpanosta.

Helsinki-ryhmällä on ollut viisi pääpainopistealuetta: köyhyys ja kehitys, ihmisoikeudet, ympäristö, rauha ja turvallisuus sekä hallinto. Kapea-alainen lähestymistapa mihin tahansa yksittäiseen painopistealueeseen estäisi kuitenkin näkemästä tärkeitä yhtäläisyyksiä, jotka avautuvat vasta, kun ongelmat ymmärretään yhteydessä toisiinsa.

Jokaisella viidellä painopistealueella Helsinki-prosessi haluaa vahvistaa sitoutumista YK:n vuosituhatjulistuksen täytäntöönpanoon ja edistää ratkaisevia muutoksia keskittymällä erityisesti köyhien ja heikompiosaisten tarpeisiin sekä vakaaseen tavoitteeseen tehdä yhteisestä tulevaisuudestamme turvallisempi, tasa-arvoisempi, oikeudenmukaisempi ja kestävämpi.

Rakentaessaan yhteistä tulevaisuutta ihmisiä inspiroivat visiot, jotka ovat peräisin ja saavat voimansa erilaisista kulttuurisista, moraalisisista ja uskonnollisista perinteistä. Me kannatamme kansojen välistä vuoropuhelua parantaaksemme edessämme olevien haasteiden keskinäistä ymmärtämistä.

Pyörän pöydän keskustelut tähtäävät monimutkaisten ongelmien uusiin ratkaisumalleihin. Erilaisten, jopa vastakkaisia näkemyksiä edustavien ihmisten työskenteleminen yhdessä paremman tulevaisuuden puolesta edesauttaa luomaan tehokkaita toimintamalleja sekä tahdon niiden täytäntöönpanemiseksi.

Helsinki-ryhmän jäsenet

PUHEENJOHTAJAT

Erkki Tuomioja, Suomen ulkoministeri/Paula Lehtomäki, varapuheenjohtaja, Suomen ulkomaankauppa- ja kehitysministeri

Jakaya M. Kikwete, Tansanian yhdistyneen tasavallan ulkoministeri/Abdulkader A. Shareef, varapuheenjohtaja, Tansanian yhdistyneen tasavallan varaulkoministeri

JÄSENET

Maria Livanos Cattau, pääsihteeri, Kansainvälinen kauppakamari (1996 - 6/2005), Sveitsi

John Evans, pääsihteeri, Ammattijärjestöjen neuvoo-antavan elin OECD: lle, Yhdistynyt kuningaskunta

Susan George, puheenjohtaja, Transnational Institute [Amsterdam], Ranskan ATTAC-järjestön varapuheenjohtaja, USA/Ranska

Heba Handoussa, neuvonantaja, Economic Research Forum, Egypti

HRH Prince El Hassan bin Talal, Rooman Klubin ja Arab Thought Forumin puheenjohtaja, Jordanian hašemiittinen kuningaskunta

Irene Khan, pääsihteeri, Amnesty International, Yhdistynyt kuningaskunta

Martin Khor, johtaja, Third World Network, Malesia

Shantong Li, pääjohtaja, Valtion tutkimus- ja kehittämiskeskus, Kiina

Poul Nielson, entinen Euroopan komission jäsen, Tanska

Thoraya Ahmed Obaid, pääjohtaja, UNFPA, Saudi-Arabia

Ann Pettifor, johtaja, Advocacy International Ltd., senior associate, New Economics Foundation, Yhdistynyt kuningaskunta

Vijay Pratap, kokoonkutsuja, Vasudhaiva Kutumbakam – Global Coalition for Comprehensive Democracy, Intia

Konrad Raiser, entinen pääsihteeri, Kirkkojen maailmanneuvosto, Saksa

Cyril Ramaphosa, toiminnanjohtaja, Shanduka Group, Etelä-Afrikka

Jean-Francois Rischard, Euroopan toimintojen johtaja, Maailmanpankki, Ranska

Mary Robinson, Irlannin entinen presidentti, toiminnanjohtaja, Realizing Rights: The Ethical Globalization Initiative, Irlanti

Clare Short, parlamentin jäsen, Yhdistynyt kuningaskunta

Martha Suplicy, Sao Paolon entinen kaupunginjohtaja, Brasilia

Peter Sutherland*, entinen pääjohtaja, WTO, BP plc-yhtiön johtaja, Irlanti

Strobe Talbott, puheenjohtaja, Brookings Institution, USA

*Sutherland on osallistunut sekä antanut panoksensa ryhmän työhön ja hän tulee olemaan Helsinki-prosessissa jatkossakin mukana, mutta hän ei halua allekirjoittaa julistusta ja ehdotuksia, koska hän ei ole tekstistä samaa mieltä.

Helsinki-prosessi – Helsinki-ryhmä

HELSINKI-PROSESSIN EHDOTUKSET

Helsinki-ryhmä on käsitellyt viittä toisiinsa liittyvää ongelmakoria, jotka on mainittu YK:n vuosituhatjulistuksessa: köyhyys ja kehitys, ihmisoikeudet, ympäristö, rauha ja turvallisuus sekä hallinto. Emme ole yrittäneet asettaa ongelmia järjestykseen, emmekä ole myöskään luetelleet kaikkia ratkaisua tarvitsevia ongelmia. Seuraavat ehdotukset eivät aina heijastele Helsinki-ryhmän täyttä yksimielisyyttä. Yhdessä Helsinki-prosessin kolmen teemaryhmän ehdotusten kanssa ne käsittävät erityisen huomiomme kohteena olevat aihealueet. Ehdotukset on tarkoitettu pyöreän pöydän keskusteluissa käsiteltäviksi sekä hallitusten ja muiden osapuolten pohdittaviksi.

Kori 1, Köyhyys ja kehitys

Maailma on nykyisin yhtä mieltä äärimmäisen köyhyyden maailmanlaajuiseen kitkemiseen tarvittavista strategioista, toimintaohjelmista ja toimista. YK:n vuosituhajulistus ja sen asettamat vuosituhattavoitteet osoittavat 189 valtion voimakkaan yhteisen tahdon ja luovat puitteet yhteisille toimille. Monterreyn kehitysrahoituskokouksessa maailma saavutti lisäksi yhteisymmärryksen vastuun jakamisesta köyhyyden kitkemisessä. Kehitysmaat lupasivat kantaa itse ensisijaisen vastuun köyhyyden vähentämisestä omissa maissaan sekä toteuttaa tarvittavat poliittiset ja taloudelliset uudistukset. Teollisuusmaat sitoutuivat parantamaan kehitysmaiden tuotteiden markkinoille pääsyä, ratkaisemaan velkaongelman sekä lisäämään kehitysyhteistyötä. Lisääntyvässä määrin myös tunnustetaan, että kehittyvätkin taloudet voivat helpottaa vähemmän kehittyneiden maiden pääsyä niiden markkinoille.

Näiden sitoumusten noudattamisessa on kuitenkin vakavia puutteita. Lähes viisi vuotta julistuksen jälkeen ja muutama kuukausi ennen New Yorkin huippukokousta, johon valtiot kokoontuvat tarkastelemaan saavutettuja edistysaskelia, maailma on vielä kaukana tavoitteestaan. Edistystä tapahtuu Aasiassa, mutta köyhyys lisääntyy Saharan etelänpuoleisessa Afrikassa, missä hätä ja avun tarve on kaikkein suurinta. On hyvin todennäköistä, että nykyisellä rahoituksella ja täytäntöönpanovauhdilla suurinta osaa vuosituhattavoitteista ei saavuteta, ja sellaisia elintärkeitä tavoitteita kuin äärimmäisen köyhyyden puolittaminen, yleisen peruskoulutuksen tarjoaminen kaikille, sukupuolten välinen tasa-arvo sekä äiti- ja lapsikuolleisuuden huomattava väheneminen, ei monissa maissa saavuteta vuoteen 2015 mennessä. Nykyisellä edistymisvauhdilla tavoitteet saavutetaan vasta satakunta vuotta myöhemmin. Kehityssuunnan voi kuitenkin vielä muuttaa. Yhtä tärkeää on myös kiinnittää ensisijainen huomio YK:n pääsihteerin raportin suositukseen sisällyttää lisääntymisterveys tehokkaaksi strategiaksi vuosituhattavoitteiden saavuttamiseksi.

Kaikkien hallitusten tulee yhteisvoimin lopettaa maissaan aseelliset yhteenotot, väkivalta, ihmisoikeusrikkomukset, korruptio ja huono taloudenpito sekä luoda myönteinen ja mahdollistava ilmapiiri yrittäjyydelle asianmukaisilla laeilla ja säädöksillä, sosiaalisella ja taloudellisella rakenteella, rahoitusjärjestelmällä, kattavalla veropohjalla, parannetulla infrastruktuurilla sekä antamalla kaikkein köyhimpienkin hyödyntää tuotannontekijöitä.

Teollisuusmaiden täytyy pitää markkinoillepääsyä, maataloustukia, velkahelpotuksia ja kehitysyhteistyörahoitusta koskevat sitoumuksensa. Samanaikaisesti toiminnan on oltava kansainvälisesti yhdenmukaisempaa ja innovatiivisempaa, erityisesti rahoituskriisien hallinnassa. Maailmanlaajuinen yleinen mielipide kannattaa kasvavassa määrin velkahelpotuksia. Maailman johtajien ja kansainvälisten rahoituslaitosten tulisi edistyä nopeasti velkojen mitätöinnissä ja tehokkaissa velkahelpotusjärjestelyissä. Huomio ja toiminta tulee kohdistaa kehitysmaiden alhaisiin hyödykehintoihin liittyvien ongelmien ratkaisemiseksi. Kehitysmaita kannustetaan vastaamaan velkojilleen yhtenä rintamana.

Globaalit ongelmat tarvitsevat globaalia rahoitusta. Kehitysyhteistyörahoituksen täydentämisen ja kehitysrahoituksen kestävyyskannalta on erittäin tärkeää luoda uusia innovatiivisia rahoituslähteitä, kuten Monterreyssa vaadittiin. Monien esitettyjen ja tutkittujen ehdotusten joukkoon lukeutuvat kansainvälinen matkustajavero, asekauppaverot, valuutanvaihtovero sekä kansainvälinen rahoituslaitos (IFF), puskurirahasto velkojen mitätöintiä varten ja perushyödykerahaston (CFC) uudelleenaktivoiminen. Ehdotusten poliittinen toteutettavuus ja käytännöllisyys täytyy selvittää pikaisesti ja toteuttamiskelpoiset ehdotukset tulee tuoda mukaan kansainvälisiin prosesseihin ja foorumeihin, missä poliittisista ratkaisuista ja täytäntöönpanosta päätetään. Tärkeää on myös kohdentaa lisääntyneen kahdenvälisen apu ensisijaisesti vuosittain asetettujen saavuttamiseen tarvittavaan käteisrahoitukseen.

Huomattavasti tiukempi takuujärjestelmä on tarpeen. Yksittäisten valtioiden täytyy noudattaa paljon kurinalaisempaa järjestelmää, jotta tsunamikatastrofin ja Darfurin kriisien kaltaisiin tilanteisiin reagoidaan avoimemmin ja yhdenmukaisemmin. Tarvitaan parempaa lahjoitusten hallintaa.

Jopa maailmamme olemassa olevat mahdollisuudet, tiedot ja taidot on jaettu epätasaisesti ja tehottomasti. Köyhyyden vastaisen toimintaohjelmamme ja toimintamme vaikutuksia voitaisiin parantaa kuuntelemalla enemmän köyhiä ja syrjäytyneitä - mukaan lukien naisia, jotka yleensä ovat köyhimpiä ja kaikkein heikoimmassa asemassa. Eteläisen pallonpuoliskon osallistumisen ja panoksen tulisi merkitä enemmän maailman päätöksenteossa, sillä monet Etelän maat ovat jääneet jälkeen sekä maailman kehityksen edunsaajina että sen rahoittajina. Maailman uskontojen myönteisen ja rakentavan vaikutuksen mahdollisuuksia on laiminlyöty, ja siksi kannustamme lisäämään varoja ja ponnisteluja maailman uskontojen ja niiden johtajien välisten kumppanuuksien ja yhteistyön maailmanlaajuisiksi edistämiseksi. Nykyaikaiset teknologiat ovat avanneet valtavia mahdollisuuksia ympäri maailmaa. Ne tulisi jakaa avoimemmin ja niiden köyhyyden torjumista edistäviä sovelluksia tulisi kehittää ja hyödyntää. Tieto- ja viestintäteknologian kehityksessä keskeistä tulisi olla avoimen lähdekoodin edistäminen.

Laadukkaiden työpaikkojen ja kestävästi toimeentulon luomisen tulisi olla keskeisessä asemassa vähennettäessä maailman köyhyyttä. ILO:n maailmankomission päätelmien mukaisesti säällistä työtä tulisi kehittää merkittävänä poliittisena sitoumuksena. Säällinen työ käsittää työpaikkojen luomisen, työhön liittyvien perusoikeuksien suojelun, laajan sosiaaliturvan sekä työntekijöiden äänen saaminen kuuluville työmarkkinaosapuolten välisen vuoropuhelun avulla. Lisäksi hallitusten, ammattiliittojen, liike-elämän ja kansalaisyhteiskunnan tulisi ryhtyä aloitteisiin, joilla ulotetaan säällinen työ kattamaan työ- ja sosiaaliturva niillekin työntekijöille, jotka nykyisin ovat sitä vailla niin virallisella kuin epävirallisella sektorilla. Köyhien taloudellista ja tuotannollista toimintaa tehostettaisiin huomattavasti antamalla niiden köyhien, joilla on omaisuutta, käyttää sitä taloudellisen toimintansa vakuutena ellei heillä ole siihen ennestään oikeutta.

Maailma tarvitsee asianmukaisesti tasapainotetun lähestymistavan suoriin ulkomaisiin sijoituksiin (FDI). Lähestymistavan täytyy vastata hallitusten oikeutettuihin huoliin voida turvata julkiset palvelut, ympäristönsuojelu ja kansallisten ja vähemmistökulttuurien asema.

Avoin, kattava ja monenkeskinen sääntöihin perustuva kauppajärjestelmä on edistänyt merkittäväällä tavalla rauhaa ja vakautta sekä kehitystä ja maailmanlaajuisia hyvinvointia. Se on kuitenkin uhattuna, ellei oikeutettuja huolenaiheita, jotka ovat herättäneet epäilyksiä ja jopa vihamielisyyttä Maailman kauppajärjestöä (WTO) kohtaan, saada ratkaistua.

Käynnissä oleva Dohan kauppaneuvottelukierros on merkittävä mahdollisuus. Monenvälisen kauppajärjestelmän uskottavuus ja menestyminen riippuu suuresti maataloustukien ja kaupan esteiden purkamisen jatkumisesta teollisuusmaissa sekä kehitysmaiden huomattavasti paremmasta mahdollisuudesta päästä hyötymään siitä. Kehitysmaidenkin tulisi tarpeidensa mukaisesti, voimavarojensa rajoissa, kantaa kortensa kekoon neuvottelukierroksen onnistumiseksi.

Kehityksellä ja köyhyyden vastaisella taistelulla tulee olla keskeinen asema WTO:n neuvotteluissa. Kehitysmaiden asemaa kauppaneuvotteluissa tulee vahvistaa ja niiden täytyy voida tätä tarkoitusta varten hyödyntää täysin erillis- ja erityiset kohtelut ja tätä koskevat vahvistetut määräykset. Myös olemassa olevien sääntöjen täytäntöönpanoon liittyvät ongelmat tulee ratkaista asianmukaisesti. Vaikka hyvin suunnitellulla ja toteutetulla kaupan vapauttamisella voikin olla huomattava vaikutus kasvuun ja köyhyyden vähentymiseen, alakohtaisen sopeutuksen kustannukset saattavat olla liian korkeat hyväksyttäviksi. Siksi vapauttamistoimet on suunniteltava huolella ja sopeuttamiskustannusten yhteydessä riittävää neuvontaa on tarjottava erityisesti haavoittuville ryhmille.

On tärkeää jatkaa kansainvälisen sääntöihin perustuvan kauppajärjestelmän kehittämistä monenkeskisesti ja laaja-alaisesti sekä pidättäytyä alueellisista ja kahdenvälisistä järjestelyistä, jotka ovat syrjiviä ja kauppaa vääristäviä.

Olemassa olevia tekijänoikeuksia koskevia sääntöjä on kehitettävä, jotta ne ottavat paremmin huomioon kehitysmaiden oikeutetut huolet.

WTO:n päätöksentekoa, neuvottelumenettelyjä ja avoimuutta on parannettava. WTO:n neuvoa-antavan lautakunnan suositukset olisi otettava huomioon.

Kori 2, Ihmisoikeudet

YK:n pääsihteeri Kofi Annan tunnusti ihmisoikeuksien keskeisen merkityksen raportissaan ”Vapaammassa oloissa: kohti kehitystä, turvallisuutta ja ihmisoikeuksia kaikille”. Raportti ehdotti uudenlaista rakennetta, jossa ihmisoikeudet olisivat yksi YK:n kolmesta pilarista kehityksen ja turvallisuuden rinnalla. Se merkitsi uuden

ihmisoikeusneuvoston luomista ja YK:n ihmisoikeusvaltuutetun viran, YK:n sopimusjärjestelmän ja valvontamekanismien vahvistamista. Kyseiset ehdotukset ansaitsevat tulla huomioituiksi myönteisesti. Tuomme pääsihteerin näkemystä siitä, että kehitys ei ole mahdollista ilman turvallisuutta, eikä turvallisuus ilman kehitystä, ja että ”emme nauti kummastakaan ellemme kunnioita ihmisoikeuksia”.

Tärkeimpien kansainvälisten ihmisoikeussopimusten ratifiointi, mukaan lukien naisten ja tyttöjen ihmisoikeuksien suojaamista koskevat sopimukset, on edistynyt tasaisesti, mutta sitoumusten ja konkreettisen toiminnan välillä on vielä valtava aukko. Kannatamme uudistuksia, jotka tasapainottavat ja tehostavat ihmisoikeussitoumusten kansainvälistä tarkkailua ja toteuttamista.

Ihmisoikeuksien vahvistaminen on olennainen osa ponnisteluja kansainvälisten suhteiden laillisuusperiaatteen tehostamiseksi. Kaikki ihmisoikeuksien loukkauksiin syllistyneet täytyy tuoda oikeuden eteen. Kansainvälinen rikostuomioistuin on tervetullut omassa lajissaan ensimmäisenä sopimukseen perustuvana pysyvänä tuomioistuimena, kehoitamme kaikkia maita kunnioittamaan sen koskemattomuutta ja liittymään sen perustamissopimukseen.

Terrorismi ja järjestäytynyt rikollisuus ovat ihmisoikeusloukkauksia. Tällainen rikollinen toiminta edellyttää tehokasta monenvälistä yhteistyötä poliisin ja turvallisuuspalvelujen välillä - kuitenkin ihmisoikeuksien ja perusvapauksien täydellisen kunnioittamisen puitteissa. Terrorismin vastaisen taistelun pitkä aikavälin menestyskin riippuu siitä, pysyvätkö ihmisoikeuksien kunnioittaminen ja laillisuusperiaate terrorismin vastaisen taistelun ohjenuorina. Kehotamme valtioiden päämiehiä olemaan järkähtämättömiä uskollisuudessaan ihmisoikeusnormeille sekä toimimaan yhteistyössä terrorismiepäiltyjen ja heidän verkostojensa tutkimuksissa ja syytetoimissa. Geneven sopimuksia tulisi tarkistaa niiden sotatilanteiden osalta, joissa osallisina on myös muita kuin valtioita, ja kehittää siltä pohjalta selvät ja sitovat säännöt niin valtion kuin yksilönkin koskemattomuuden suojaamiseksi.

Ihmiskauppa, jonka kaikkein puolustuskyvyttömimmät uhrit ovat naiset ja lapset, on maailmanlaajuinen ongelma, jonka ratkaisu edellyttää kaikkien kansakuntien vastuullista toimintaa. Ihmiskauppaa tulisi pitää ensisijaisesti rikoksena sen uhreja, ei valtioita vastaan. Ihmiskaupan torjuntaan tulee sisällyttää lakiuudistuksia, tiedottamista ja koulutusta sekä tehokkaampaa kansainvälistä yhteistyötä. Ihmiskaupan uhreille annettavaa tukea ja suojelua tulee parantaa. Ihmiskauppaan täytyy puuttua sen juurilla takaamalla kaikkein puolustuskyvyttömimpien ihmisten ja riskialttiimpien yhteisöjen turvallisuus.

Kansainvälisen yhteisön ennaltaehkäisevien ja ennakoivien toimien täsmällisempi ajoittaminen ja tehostaminen ei kuitenkaan poista tarvetta valmistautua paremmin pakolaisvirtoihin ja sisäisiin evakkoihin, joita väkivaltaiset selkkaukset, ihmisoikeusloukkaukset ja lisääntyvässä määrin myös ympäristön huononeminen saavat aikaan. Kaikkien hallitusten tulisi kunnioittaa Geneven pakolaisyleissopimuksen asettamia turvapaikkaoikeuksia ja tarkistaa, onko tarvetta

päivittää yleissopimusta, jotta se vastaisi paremmin nykypäivän todellisuutta. Vastuu pakolaisten suojelusta ja asuttamisesta tulee jakaa koko kansainvälisen yhteisön kesken.

Naiset kokevat edelleen syrjintää ja kärsivät taloudellisesta, oikeudellisesta, poliittisesta ja sosiaalisesta epätasa-arvosta. Monissa maissa naisten koulutus- ja työmahdollisuuksia on rajoitettu ja heillä ei myöskään ole samoja omistus- ja perintöoikeuksia kuin miehillä. Naisiin kohdistuva perheväkivalta on myös yleistä jopa sellaisissa maissa, joissa lainsäädäntö on tasa-arvoinen ja riittävä, mutta sen täytäntöönpano ontuu. Ihmisoikeuksien ja kehityksen välinen yhteys on ilmiselvä kun naisilta evätään yhtäläiset oikeudet. Vaadimme, että kaikkiin kansainvälisiin päätöslauselmiin ja sopimuksiin sisällytetään vakiomenettely, jolla arvioidaan niiden vaikutuksia naisten oikeuksiin.

Globalisaation hyödyn tasaisen jakaantumisen varmistaminen edellyttää oleellisiin ILO:n yleissopimuksiin kirjattujen työtä koskevien oikeuksien täydellistä kunnioittamista. Liian usein kilpailupaineet – joita esimerkiksi erityistuotantoalueiden lisääntyminen heijastelee – heikentävät keskeisiä työnormeja. Hallitusten tulee vahvistaa niitä globaalin talouden kohtuullisuuden perustana.

Ihmisoikeuksien kunnioittaminen kulkee rinta rinnan taloudellisen kehityksen kanssa ja hyödyttää myös liike-elämää parantamalla hallintoa, vähentämällä korruptiota ja vaikuttamalla taloudellista ja liiketoimintaympäristöä vakauttavalla tavalla. Kannatamme YK:n pääsihteerin ihmisoikeuksien ja monikansallisen liiketoiminnan erityisedustajan viran perustamista, mikä syventää keskustelua liiketoiminnasta ja ihmisoikeuksista sekä auttaa selvittämään liiketoiminnan ihmisoikeuksia koskevan asianmukaisen vastuun. Vaadimme liike-elämää jatkamaan ponnisteluja maailmanlaajuista sosiaalista yritysvastuuta koskevien vapaaehtoisten standardien luomiseksi. Yritysten maailmanlaajuiselle toiminnalle tarvitaan työnormeja koskevia paremmin sovellettavissa olevia ja tehokkaampia sääntöjä.

Kori 3, Ympäristö

Vaikka hallitukset ja kansat ympäri maailmaa ovat omaksuneet kestävän kehityksen käsitteen, olemme silti vielä kaukana sen käytännön toteutuksesta. Väestön kasvu on hidastumassa, mutta väkiluku jatkaa vielä kasvuaan usean vuosikymmenen ajan. Talouskasvu ja köyhyyden vähentäminen edellyttävät vääjäämättä luonnonvarojen hyödyntämistä, ja vasta melko äskettäin luonnonvarojen käytön kestävyys on alettu kiinnittää ensisijaista huomiota. Vuosisatojen kestävämmän luonnonvarojen käytön kumulatiivisista seurauksista, saasteista ja kasvihuonekaasupäästöistä, ei voida olla varmoja, mutta jo nyt on selvää, että maapallon ilmaston lämpeneminen ja luonnonvarojen hupeneminen muodostavat vakavan uhan tulevaisuudelle. Nykyisen sukupolven epäonnistuminen ongelmien ratkaisussa uhkaa tulevia sukupolvia.

Monia onnistumisia on saavutettu saastumisen vähentämisessä ja pysyvien ympäristövahinkojen ennaltaehkäisemisessä paikallisella, kansallisella ja alueellisella

tasolla. Jotkut maailmanlaajuiset ongelmat on myös ratkaistu menestyksekkäästi sopimuksin, esimerkiksi otsonikerrosta tuhoavat aineet kieltävällä Montrealin protokollalla. Ilmastonmuutos, metsäkato, luonnon monimuotoisuuden väheneminen, lajien kuoleminen sukupuuttoon, vesipula, liikakalastus ja merien saastuminen edellyttävät kuitenkin vielä kiireellisiä uudistuksia ja toimia, ennen kuin ympäristölle aiheutuu peruuttamatonta haittaa. Lisääntynyt vauraus on saanut monet kasvavassa määrin tiedostamaan laadukkaan ympäristön tarpeet.

Ilmastonmuutos edellyttää globaaleja ratkaisuja, sillä kaikki maat kärsivät sen vaikutuksista. Vaikka teollisuusmaat kantavatkin vastuun välittömistä toimista kasvihuonekaasupäästöjen rajoittamiseksi, köyhemmät maat ja kansat kärsivät vahinkojen seurauksista kaikkein eniten. Vaikka iloitsemmekin Kioton sopimuksen voimaantulemisesta, tiedämme, että se voi parhaassa tapauksessa vain hieman hidastaa ilmastonmuutosta.

Olemme iloisia siitä, että Yhdysvallat tunnustaa ilmastonmuutoksen olevan ongelma, joka täytyy ratkaista. Uskomme, että on tullut aika alkaa laatia uutta sopimusta, jonka Yhdysvallat ja kaikki muut maat voisivat allekirjoittaa. Tieteelliset tutkimukset ennustavat maapallon keskilämpötilan nousun kahdella Celsius-asteella merkitsevän alkusysäystä maailmanlaajuisesti peruuttamattomille vahingoille. Jotta näin ei pääse tapahtumaan, meidän tulisi pyrkiä aikaansaamaan sopimus, joka vähentää kasvihuonekaasupäästöjä 15–30 prosentilla vuoteen 2020 mennessä ja 60–80 prosentilla vuoteen 2050 mennessä verrattuna Kioton pöytäkirjan tasoihin. Tavoitteiden saavuttaminen edellyttää kaikkien käytettävissä olevien välineiden käyttöä, mukaan lukien sijoitukset uusiin teknologioihin, päästökauppa sekä hiiliverot.

Metsäkato ja metsien laadun huononeminen aiheuttavat osaltaan ilmastonmuutosta ja luonnon monimuotoisuuden vähenemistä sekä muodostavat uhan alkuperäiskansojen ja muiden metsistä riippuvaisten yhteisöjen ja kansojen toimeentulolle ja perinteille. Vaadimme perustettavaksi YK:n alaisen oikeudellisen rakenteen, joka käsittelee ongelmia, jotka vaarantavat kestävänsä metsänhoidon, sekä merkityksellisten kansainvälisten ympäristöyleissopimusten tavoitteiden täytäntöönpanoa. Toimenpiteiden tulisi luoda osallistumisverkostot alkuperäiskansoille ja muille metsistä riippuvaisille yhteisöille sekä mahdollistaa kestävänsä kehityksen yritysten hyötymisen avoimista markkinoista.

Juomavesivesivarat ovat vähenemässä. Vedensaanti on myös lisääntyvässä määrin mahdollinen syy kansainvälisille selkkauksille, ja köyhät kärsivät eniten vesivarojen väärinkäytöstä. Vaadimme kehitettäväksi toimivamman vesivarojen hallinnan, joka edellyttää kaikkien paikallisten toimijoiden osallistumista.

Ponnistelujemme johdonmukaisuutta ja tehokkuutta ympäristön kestävämmäksi hallitsemiseksi tulee parantaa. Maailman ympäristöjärjestön perustamista tulisi harkita.

Kori 4, Rauha ja turvallisuus

Rauha ja turvallisuus ovat nykymaailmassa erottamattomia. Kukaan ei voi täysin nauttia rauhasta ja turvallisuudesta, jos joku toinen ei voi. Maailmanlaajuisen ydinsodan vaara on pienentynyt huomattavasti kylmän sodan päätyttyä, ja perinteisen kansallisvaltioiden välisen sodan uhka ei enää ole vallitseva turvallisuushuoli. Aseellisia selkkauksia ja mahdollista ydinaseiden käyttöä ei ole poistettu, mutta nyt ne sisältävät riskin yhden tai useamman valtioiden ulkopuolisen osapuolen osallistumisesta. Alueelliset ja jopa paikalliset konfliktit saattavat saada globaalin ulottuvuuden, ellei niihin puututa. Siksi on olennaista, että olemassa olevia turvallisuusjärjestelyjä päivitetään ja vahvistetaan kytevien ja mahdollisesti tulevien uhkien ratkaisemiseksi.

Vaikka perinteisiä turvallisuusuhkia voitaisiinkin lievittää, ihmiset eivät välttämättä tunne olevansa sen enempää turvassa maailmassa, jossa ihmisoikeusloukkaukset, etnisistä, uskonnollisista ja muunlaisesta jakautumisista johtuvat konfliktit, köyhyyden ja syrjäytymisen jatkuminen sekä monien ihmisten nöyryyttäminen muodostavat kasvuhalun vihalle, väkivallalle, ääriliikkeille ja jopa terrorismille, joskus valtavissa mittasuhteissa.

Nykyuhat eivät rajoitu perinteisiin turvallisuusuhkiin. Uhat kuten ympäristökriisit ja jatkuvasti lisääntyvät ympäristövahingot, HIV/AIDS ja muut tartuntataudit, rajat ylittävä järjestäytynyt rikollisuus, ihmiskauppa, huumeet ja terrorismi eivät uhkaa vain valtioita sinänsä, vaan myös suoraan niiden kansalaisia. Valtion turvallisuus ja inhimillinen turvallisuus ovat kietoutuneet toisiinsa.

Tarvitsemme tehokasta monenvälistä yhteistyötä ja YK:n alaisuudessa toimivia, lujitettuihin sääntöihin perustuvia instituutioita vastataksemme menestyksekkäästi ihmisten ja valtioiden turvallisuutta koetteleviin uusiin uhkiin. Erityisesti terrorismia ei voi kitkeä pois ilman että ratkaistaan samalla selvittämättömät konfliktit ja syyt epävarmuudelle, jotka saavat värähtymään väkivaltaiseen toimintaan ja liikkeisiin. Tarvitaan laajaa terrorismin vastaista yleissopimusta.

Jotta voidaan estää joukkotuhoaseiden päätyminen terroristiryhmille, tarvitaan selvempää tutkimusta ja mielikuvituksellisempia toimintamuotoja, lujitettuja sopimuksia joukkotuhoaseiden leviämisen estämiseksi sekä aseistariisuntaua. Vaadimme vastuullista toimintaa niin ydinasevaltioilta kuin niiltäkin, joilla ei ole ydinaseita, ydinsulkusopimuksen vahvistamiseksi ja täydellisen ydinkoekieltosopimuksen pikaiseksi voimaansaattamiseksi.

Pienaseet tappavat vuosittain enemmän ihmisiä kuin raskaat aseet tavallisten armeijoiden käsissä. Kansainvälistä sopimusta, joka rajoittaisi pienaseiden ja kevyiden aseiden kauppaa, tulisi harkita. Se takaisi, että kauppaa käydään jatkossa sääntöjen mukaan ja täysin avoimesti. Sopimukseen voisi sisällyttää myös kansainvälisen asekaupparon, joka puolestaan toimisi uudenlaisena kehitysrahoitusvälineenä.

Muutoksia globaalissa turvallisuusympäristössä ja nykyisten uhkien luonnetta ei ole vielä asianmukaisesti tunnistettu useimpien maiden turvallisuusstrategioissa ja puolustusmenoissa. Monet valtiot jatkavat edelleen sotilaallisten menojensa suuntaamista yhä vanhentuneemmiksi käyviin tarkoituksiin. Vastakohtana tälle ei-sotilaalliset valmiudet ja menetelmät, jotka voisivat vastata paremmin ihmisten turvallisuutta koetteleviin uhkiin, ovat huomattavan alirahoitettuja.

Suojeluvastuun periaate tarjoaa parannuksia kansainvälisen yhteisön valmiuksiin ennaltaehkäistä ja ratkaista konflikteja, hallita siviili- ja sotilaallisia kriisejä sekä kykyyn lähettää tarvittavia joukkoja nopeasti. Alueellisten järjestöjen ponnisteluja omien alueidensa konfliktien ratkaisussa ja kriisinhallinnassa tulisi tehostaa.

Rauhaan ja turvallisuuteen liittyviin haasteisiin ei voi vastata tehokkaasti ja oikeudenmukaisesti ilman samanaikaista huomion kiinnittämistä parempaan hallintoon, köyhyyden vähentämiseen ja kehitykseen, ihmisoikeuksien kunnioittamiseen ja ympäristöön.

Kori 5, Hallinto

Globalisaatio, kasvava keskinäisriippuvuus ja turvallisuuden jakamattomuus ovat lisänneet huomattavasti kansainvälisen yhteisön tarvetta tehostaa sääntöihin perustuvaa monenvälistä yhteistyötä kaikilla inhimillisen toiminnan osa-alueilla. Merkittävintä se on ollut ympäristön ja kaupan alalla, mutta monilla yhteiskunnan aloilla tarvitaan selvästi lisää yhteisiä, globaaleja sääntöjä. ILO:n maailmankomissio on osoittanut, että globalisaation sosiaalista ulottuvuutta on laiminlyöty hallintorakenteissa. Sen sijaan, että hallitusten asema olisi heikentynyt, globalisaatio on lisännyt tarvetta vahvistaa ja nostaa kansallisvaltioiden, hallitusten ja julkisen sektorin asemaa. Vaikka kansainvälisten järjestöjen ja kansalaisjärjestöjen asemaa ja osallistumista tuleekin vahvistaa kansainvälisessä yhteistyössä, hallitukset tulevat edelleen olemaan ensisijaisia toimijoita ja niitä, jotka luovat demokraattisen perustan globalisaation hallinnalle.

Samanaikaisesti meidän tulee myös huomioida globalisaation mukanaan tuoma perustavanlaatuinen muutos kansainvälisissä suhteissa. Mitä tulee vastuullisuuteen, tasa-arvoon, politiikan johdonmukaisuuteen, osallistamiseen ja demokratiaan, kansainvälisissä rakenteissa on hallintovaje. Valtioiden lisäksi kentällä on myös tuhansia muita monikansallisia toimijoita, yrityksiä, kansalaisyhteiskunnan järjestöjä ja kansainvälisiä järjestöjä. Valtiot eivät enää ole ainoita toimijoita kansainvälisellä näyttämöllä ja niiden täytyy kehittää hyvät ja avoimet työsuhteet kaikkiin hyvää tarkoittaviin ulkopuolisiin toimijoihin. Yksittäisten globaalien ongelmien ratkaisuun tarkoitettuja sekaverkostoja tulisi tukea keinona edistää yhteistyötä kaikkien sidosryhmien kesken perusteellisemman ja nopeamman globaalien ongelmanratkaisumallin aikaansaamiseksi.

Tehokkaan demokraattisen parlamentaarisen järjestelmän laajentaminen on avaintapa asianmukaisten kansallisten ja globaalien instituutioiden toiminnan ja

laillisuusperiaatteen takaamiseksi. Demokratia on tärkeä ennakkoehto konfliktien ennaltaehkäisylle ja inhimilliselle turvallisuudelle. Taloudellinen kehitys riippuu oikeanlaisista demokraattisista instituutioista. Valtioiden rakentamisponnistelujen ja niiden toimintakyvyn vahvistamista kansallisella tasolla on tuettava. Avoin tietoyhteiskunta ja aktiivinen kansalaisyhteiskunta ovat elintärkeitä näissä pyrkimyksissä. Hyppäyksittäinen edistyminen informaatio- ja tietoliikenneteknologioiden käytössä valtioiden rakentamisen yhteydessä on mahdollista.

Kaupungistuminen on sekä haaste että mahdollisuus tämän päivän maailmassa. Tarvitaan tehokkaampia paikallis- ja kaupunkihallintoja, joiden päätöksentekoon voivat osallistua ja sitoutua kaikki ihmiset, jotta erityisesti kaupunkien köyhimpien ääni tulee riittävästi kuulluksi.

Tuemme korkean tason ryhmän ja YK:n pääsihteerin ehdotuksia YK:n uudistamiseksi. Turvallisuusneuvoston uudistaminen voi luoda perusteet uudelle epäviralliselle ja tasapainoisemmalle G-20+ -ryhmälle tai muulle vastaavalle valtiojohtajien ryhmälle, joka saa Etelän äänen paremmin kuuluville taloudenpidossa.

Vaikka kansainväliset järjestöt ja neuvottelut pysyvätkin pääasiassa hallitusten välisen yhteistyön piirissä, olemassa olevien järjestöjen demokraattista vastuullisuutta tulisi myös parantaa lisäämällä kansallisten parlamenttien osallistumista globaalin talouden hallintaan. Se edellyttää kansallisilta parlamenteilta suurempaa roolia hallitusten kansainvälisissä järjestöissä tekemän työn valvonnassa ja toimeksiannossa sekä parlamenttien välisen yhteistyön lisäämistä olemassa olevissa kansainvälisissä järjestöissä ja uusien foorumien luomista parlamenttien välistä yhteistyötä varten.

Vapaissa ja oikeudenmukaisissa vaaleissa valittuja kansanedustajia tulisi kannustaa ja auttaa osallistumaan niin vaalien valmisteluun kuin niiden valvontaan. Vaalien kansainvälinen valvonta ei saa olla valikoivaa, vaan sen tulisi kattaa laajasti kaikki vaalimenettelyt missä päin maailmaa tahansa. Vaikka demokraattisille vaaleille ei olekaan vain yhtä mallia ja demokraattisten perustuslaillisten järjestelyjen monimuotoisuutta tulee kunnioittaa, kannustamme suurempaan vuoropuheluun ja yhteistyöhön yhteisten standardien kehittämiseksi, joiden pohjalta vapaita ja oikeudenmukaisia demokraattisia vaaleja arvioidaan.

Globaalien ongelmien ja ratkaisumallien lisääntyvä monimutkaisuus ja toisistaan riippuvuus edellyttävät uudistuksia, jotka parantavat sekä kansallisten parlamenttien että monenvälisten järjestöjen perinteisesti lokeroituja järjestelmiä. Epäjohdonmukaisuus niin toimintaohjelmissa kuin toiminnassakin tulee oikaista. ILO:n maailman komission vaatimusten mukaisesti tarvitaan ”Globalisaatiopolitiikkafoorumi”, joka tarjoaa puitteet säännölliselle ja avoimelle keskustelulle ja koordinoinnille YK:n ja sen järjestöjen, Bretton Woods-instituutioiden ja WTO:n välillä. Näiden instituutioiden uudistamisen täytyy parantaa niiden toiminnan johdonmukaisuutta.

Esityslista joka on hahmoteltu näille viidelle pääpainopistealueelle, ei rajoitu pragmaattiseen ongelmien ratkaisuun. Ongelmat ovat monin tavoin yhteydessä toisiinsa. Siksi tarvitaan maailmanlaajuista näkemystä, joka tiedostaa asioiden yhteenkuuluvuuden ja herkkyiden hauraan verkon ja kykenee luomaan järjestyksen, joka perustuu keskinäiseen vastuuseen.